

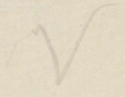
PÕLLUKULTUURIDE
KÜLVIPINNAD, KASVAMINE JA SAAK
EESTIS 1922 AASTAL

*SUPERFICIE
EMBLAVÉE ET RÉCOLTES
EN 1922*

PÕLLUKULTUURIDE
KÜLVIPINNAD, KASVAMINE JA SAAK
EESTIS 1922 AASTAL

44420

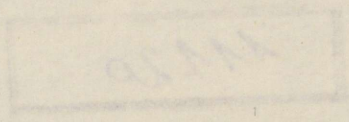
*SUPERFICIE
EMBLAVÉE ET RÉCOLTES
EN 1922*

PÖLLUKULTUURIDE

KÜLVIPINNA KASVAMINE JA SAAK

EESTIS 1922 AASTAL

Sõjaväe trükikoda, Tallinn, Rüütli tän. 13

2

A-5504

i 15848517

SISU:

	Lhk.
EESSÕNA	3
I. PÕLLUKULTUURIDE KÜLVIPINNAD 1922 AASTAL	5
II. PÕLLUKULTUURIDE KASVAMISE KÄIK 1921—22 PÕLLUMAJAND. AASTAL	10
1. Talivilja külvi aeg ja tingimused	10
2. " seemne idanemine ja oraste tõusmine	10
3. " oraste seisukord 1. okt. 1921. a.	11
4. " oraste lume alla minek ja sealviibimise tingimused	11
5. " oraste seis peale lume alt väljatulekut	12
6. " oraste seis 10. juuniks 1922 a.	13
7. Tähtsamate suiviljade külvi aeg ja tingimused	13
8. Suivilja seemne idanemine ja oraste tõusmine	14
9. Põllukultuuride kasvamine ja seis 10. juuliks	15
10. " " " " 10. augustiks	16
11. " " seis lõikuse eel	17
III. PÕLLUKULTUURIDE PÕLLULT KORISTAMINE JA SAAK 1922 A.	18
1. Põllukultuuride põllult koristamise tingimused	18
2. " keskmised saagid	18
3. " kogusaagid ja puhassaagid	21
IV. <i>Superficie emblavée et récoltes en 1922</i>	31

Eessõna.

Käesolev teos küsitab ainult 1922 aasta põllukultuuride külvipinde, kasvutingimusi ja saaki. Laiemas ulatuses on kavatsatud tuua andmeid põllumajanduslise aasta kohta eriteoses — põllumajanduslises aastaraamatus.

Andmed põllukultuuride proportsiooni kohta on saavutatud väljavõttelise üleskirjutamise läbi, mida teostasid vallasekretäärid, kuna kasvu tingimuste ja saagi kohta andmed Keskbüroo põllumajanduslistelt korrespondentidelt on saadud.

Peab tähendama, et vallasekretäärid üldsel rahuloldavalt nende peale pandud töö läbiviisid ja korrespondendid oma ülesandeid väga kohuse-truult on täitnud.

Käesoleva teose on kokkuseadnud Põllumajand. osak. juh. J. KURKUS.

Riigi Statistika Keskbüroo juhataja

A. Pullerits.

I. PÕLLUKULTUURIDE KÜLVIPINNAD 1922 A.

Superficie emblavée en 1922.

Riigi Statistika Keskbüroo ei leidnud võimalikuks 1922 a. üldist pindalade üleskirjutamist ette võtta.

Et aga põllumaa pindala ja ühes sellega ka üksikute kultuuride all olevat pindala — külvipinda — kindlaks määrata, mis omakorda toodangu suurust lubaks ära näidata, tuli eelmiste aastate üleskirjutusel saadud andmeid nende puudulikkuse tõttu kasutada ainult protsentuaalseteks vahekordade kindlaksmääramisteks, kuna absoluut arvudena kadastri andmed võeti.

1922 a. põllukultuuride külvipindade protsentuaalsete korrektiivide kindlaksmääramiseks viidi läbi osaline põllumaa pindalade üleskirjutamine. Üleskirjutamisele määrati 58 valda vastavate vilja ja loomakasvatuse raioonide järele. Üleskirjutatud valdade põllumaa pindala on umbes 15% riigi põllumaa pindalast, mis väljavõttelise meetodi järele üksikute kultuuride külvipindade vahekordade äramääramiseks rahuldav peaks olema. Üleskirjutamine viidi läbi administratiivsel teel. Osa valdades tehti üleskirjutus valla ametnikkude poolt ja osa valdades olid vallavalitsuste poolt üleskirjutamise vormuläärid taludesse laiali saadetud, kus neid iga põllupidaja ise täitis. Kui ka siin vast mõned puudused valla põllumaa kogupindala äramääramisel ette tulid, ei vähenda see nende andmete väärtust üksikute kultuuride külvipindade äramääramisel, sest kui oletada, et kalduvus oli kogupindala vähendada, siis mõjus see ka sama võrra iga kultuuri kohta käivate andmete peale. Valdade põllumaa pindalade kokkuvõtete järele arvati välja kultuuride külvipindade suhtelised vahekorrad. Et aga üleskirjutatud maakonna osas, sellepeale vaatamata, et oli katsutud tabada keskmisi valdu, harilikud külvipindade suhted kogu maakonna ja üleskirjutatud valdade vahel suuremaid lahkuminekuid võisid anda, tuli neid vahekordi eelmiste aastate üleskirjutuste järele uurida, mille juures iseäranis 1920 a. üleskirjutust kasutatud sai. Väga suuri lahkuminekuid ei olnud, mis oletada lubab, et üsna tabavalt keskmised vallad olid valitud. Vaheed, mis nende valdade külvipindade ja terve maakonna külvipinna vahel 1920 a. olid avaldunud, tarvitati korrektiividena, mille järele

vastavalt tehti kõigis maakondades kõigi kultuuride kohta parandused. Muidugi ei või tehtud parandused mingit matemaatilist täpsust pakkuda, vaid on ainult püüd selle poole.

Selle juures tuli suurem vahe talirukki külvipinna suhtes ainult Lääne maakonnas, kus see külvipind võrdlemisi suur on, mille tõttu üksikute valdade külvipindades suuremad lahkuminekud avalduvad. Nii on siin üleskirjutatud valdades talirukki külvipind:

Suuremõisa	23,0%
Paatsalu	22,0%
Piirsalu	18,9%
Vaikna	18,7%

Nagu näha on Lääne maakonnas talirukki külvipinna vahekorra muutused valdade vahel kuni 4,3%, mille tõttu ka keskmiste valdade valik raskendatud. Seda tuleb osalt seletada ka nähtustega, et Lääne maakonnas põllupidamise süsteemides üleminekujärk on — nimelt on hakatud domineeriva 4 välja süsteemi pealt 5 ja 6 välja süsteemi peale üle minema, mis-sugune protsess kõigis valdades mitte ühtlaselt ei lähe.

Toome siin võrdluseks kindlaksmääratud 1920 ja 1922 aasta külvipinnad %/0-des:

	Talirukis	Taliniisu	Suirukis	Suiniisu	Oder	Kaer	Segavili	Tatar	Läätsed, er- ned, oad	Loomat. juurikad	Põlluhein	Lina	Kartul	Muud	Kesa	Kokku
1920	17,1	0,8	0,2	0,7	13,4	17,3	5,2	0,3	0,4	0,4	13,6	2,5	7,7	1,9	18,5	100
1922	16,0	0,9	0,2	1,2	13,7	16,4	6,6	0,3	0,5	0,3	15,6	2,4	7,7	0,4	17,8	100

Nagu võrdlusest näha, näitavad suuremaid lahkuminekuid külvipindade protsentuaalses vahekorras talirukis (1,1%), kaer (0,9%), segavili (1,4%) ja põlluhein (2,0%).

Talirukki külvipinna protsentuaalset vähenemist võib sellega seletada, et osa talirukkist minevase halva talve tõttu otsa sai, mis kevadel üles künti ja mille asemele suiviljad külti. Osalt võib suiniisu protsentuaalset suurenemist ka sellega seletada, et ülesküntud talvilja asemele on suuremalt jaolt suiniisu, kui rukki asetäitjat külitud.

Kaera ja segavilja protsentuaalsed muutused on oma vahel enam-vähem balanseeritud — kaera asemele on rohkem segavilja hakatud külma, iseäranis Viljandi ja Harju maakondades.

Põlluheina pindala on pea üldiselt kasvanud. Osalt tuleb seda seletada ka sellega, et tänavune üleskirjutus kõigi põlluheina liikide kohta teateid

PÕLLUKULTUURIDE KÜLVIPINNAD

Superficie emblavée des différents

M A A K O N D <i>Arrondissement</i>	Tera- ja kaunviljad <i>Céréales et plantes légumineuses</i>								
	Talirukis <i>Seigle d'automne</i>	Taliniisu <i>From. d'automne</i>	Suurukis <i>Seigle du print.</i>	Suinisu <i>Froment du print.</i>	Oder — <i>Orge</i>	Kaer — <i>Avoine</i>	Segavili <i>Culture mixte</i>	Ta'ar — <i>Sarrasin</i>	Erned, lääts. oad <i>Pois et fèves</i>
Viru	16804	478	418	426	13338	15780	5193	11	224
Järva	9782	646	69	188	9518	9824	6301	49	327
Harju	13943	665	391	283	13469	8627	6672	—	441
Lääne	11848	927	254	460	9820	5294	5948	6	363
Saare	9534	659	11	152	6509	1506	391	—	183
Pärnu	12717	1189	63	1036	10744	14932	6403	81	234
Viljandi	12691	1099	9	1169	11293	11495	11267	184	316
Tartu	23024	1954	119	3381	22395	39726	7765	527	714
Valga	6406	412	87	1141	5160	7135	4624	431	216
Võru	15575	48	263	2735	12410	26899	3798	1015	1039
Petseri	11238	76	57	227	8060	6527	511	284	454
Kokku	143562	8153	1741	11198	122716	147745	58873	2588	4511

*) Ilma Naroovataguse põldalata (2011 tiinu).

1922 AASTAL*) (Tiinudes)

cultures en 1922 (en dessiatines)

Lina — Lin	Kartul Pommes de terre	Loomatoidu juurikad Betteraves fourrag.	Aiaviljad — Légumes	Põldheinad Herbes fourragères			Muud kultuurid Les autres cultures	Kesa Terre en jachère			Põllumaa söödis (ajuti- seks karjamaaks) Terres en friche	Kokku põllumaad Totalité des terres la- bourables
				Kokku Total	Sellest Dont			Kokku	Sellest			
					Ristikehein Trèfle	Muu hein Autres			Must kesa	Haljas kesa		
970	13340	330	1196	17412	13272	4140	448	18734	17061	1673	2218	107820*)
931	5531	167	587	12124	9924	2200	111	11123	10617	506	2786	70064
507	10049	249	1210	11938	9734	2204	66	14292	13760	532	1597	84399
866	5209	140	519	4337	2043	2294	67	13326	13261	65	1708	61092
335	3790	60	982	522	300	222	152	10698	10645	53	758	36242
3756	4422	405	836	19075	16302	2773	72	13960	13541	419	973	90898
2206	5053	457	1448	14272	13099	1173	44	14246	13658	588	2083	89332
4214	9227	646	2116	26473	25307	1166	85	26643	25434	1209	3024	172033
1700	2112	220	651	8821	8136	685	32	6919	6491	428	408	46475
4563	6737	203	1268	21870	20042	1828	239	16077	15092	985	5972	120711
1873	3178	—	239	3689	—	—	2081	13679	—	—	4824	56997
21921	69148	2877	11052	140533	118159	18685	3397	159697	139560	6458	26351	936063

II. PÖLLUKULTUURIDE KASVAMISE KÄIK 1921—22 PÖLLUMAJANDUSLISEL AASTAL.

1. TALIVILJA KÜLVI AEG JA TINGIMUSED. Põllumajandusliste korrespondentide teade järel algas talivilja külv hooaeg 1921 a. 16. augustil ja kestis kuni 10. septembrini.

Kõige kibedam külv aeg langes 26—30 aug. kuu päevade peale. Seemendatud pinnast tuli varase külv peale ligikaudu 23,4%, keskmise — 66,2% ja hilise 10,4%.

Ilmade seisukord ei olnud külvile üldiselt mitte hea. Korrespondendid tähendavad selle kohta, et ilmade seis oli (protsentides korrespondentide arvust):

Hea	28,5%	korresp.
Keskmine	45,2%	„
Halb	26,3%	„

Ilmade seis oli varasema külv ajal kuiva võitu, keskmise külv ajal muutus vähe paremaks ja võrdlemisi parem oli hilisema külv ajal. Ilmade seisu üldiselt tegid halvaks:

Vihmad	29,5%	korresp.
Kuivus	52,4%	„
Tuuled	18,1%	„

Ilmade seisu järel ei olnud ka mulla seis seemendamiseks mitte hea.

Selle kohta tähendavad korrespondendid:

Kuiv	54,1%	korresp.
Paras niiske	37,7%	„
Märg	8,2%	„

Ka mulla seisu suhtes peavad korrespondendid paremaks hilisemat külviaega.

2. TALIVILJA SEEMNE IDANEMINE JA ORASTE TÕUSMINE. Talivilja orased tõusid keskmiselt 6-al päeval peale külv. Korrespondendid tähendavad selle kohta, et seemne idanemine sündis:

Ruttu	7,8%	korresp.
Keskmiselt	42,8%	„
Pikaldaselt	49,4%	„

Need andmed näitavad, et talivilja seeme visalt idanes ja sellepärast vähe tugevaid oraseid andis:

Orased olid:	Tugevad	20,0 ⁰ / ₀	korresp.
	Keskmised	29,7 ⁰ / ₀	"
	Nõrgad	50,3 ⁰ / ₀	"

Külvi aja järele andsid kõige rohkem tugevaid oraseid need taliviljad, mis olid hilisemal külvi ajal külitud.

Kokku võttes talivilja seemendamise tingimusi ja seemne idanemise jõudsust, paneme tähele, et talivilja külvi tegemine üldiselt võrdlemisi kuivades ilmades tingimustes sündis, mis seemne idanemist takistas ja häid tugevaid oraseid ei võimaldanud.

3. TALIVILJA ORASTE SEISUKORD 1. OKT. 1921. AAST. Mittesoodsatest eeltingimustest olenevalt ka suurel määral talivilja kasv ja nõrk seisukord 1. oktoobril. Korrespondentide poolt antud 5-e ballilise hindamise järele oli talivilja oraste seis 1. oktoobriks järgmine:

1. Viru mknd.. . . .	2,7	6. Pärnu mknd.. . . .	2,9
2. Järva "	2,8	7. Viljandi "	2,9
3. Harju "	2,8	8. Tartu "	2,9
4. Lääne "	2,9	9. Valga "	3,0
5. Saare "	2,8	10. Võru "	2,6

Kogu riigi kohta hinnati talivilja seisu 1. oktoobriks keskmiselt 2,8 balli, mis keskmisest seisust vähe halvem on.

4. TALIVILJA ORASTE LUME ALLA MINEK JA SEAL VIIBIMISE TINGIMUSED. Pole iseäralist põhjust arvata, et oraste seis enne lume alla minekut veel oleks jõudnud palju paraneda, sest 29. okt. kattis neid juba lõpulikult lumi.

Et lumi väga vara maha tuli, siis ei jõudnud talivilja kõigis kohtades enne lume mahatulekut mitte ära põõsuda. Korrespondendid tähendavad rukki põõsumise kohta, et nad:

Jõudsid ära põõsuda	{	Kõik	48,8 ⁰ / ₀	korresp.
		Osalt	27,4 ⁰ / ₀	"
		Ainult varane külv	9,0 ⁰ / ₀	"
Ei jõudnud ära põõsuda			14,8 ⁰ / ₀	"
K o k k u		1.043 korresp. ehk	100,0 ⁰ / ₀	

Korrespondentide teadete arvu järele otsustades sadas lumi lõpuliku kattena:

Sula maa peale	66,9 ⁰ / ₀	korresp.
Pool külmet. maa peale	22,2 ⁰ / ₀	"
Külmetanud " "	10,9 ⁰ / ₀	"

Tervelt 66,9⁰/₀ korrespondente märgivad sula maa seisu lume tulekul. Sarnane nähtus ei olnud oraste seisule mitte hea. Lumi sadas keskm. 29. okt. ja keskm. 1. nov. algas juba saanitee, mis näitab, et lund saanitee jaoks tarvilikus paksuses maha sadas kohe peale lume lõpulikku mahatulekut. See oli

aga oraste lämbumise suhtes väga kardetav nähtus, sest oraste kasv ei olnud sula maa tõttu mitte seisma pandud, eriti, kui arvesse võtta, et õhutemperatuur alles paari nädala pärast alla langes. Seda tõendavad andmed jõgede kinnikülmamise kohta:

Viru maakonnas külmetas		Naroova jõgi keskm. 15. nov.	
Harju	"	Jägala	"
Pärnu	"	Pärnu	"
Tartu	"	Emajõgi	"

Lume kattest vabanesid põllud keskmiselt 26. aprillil, sellega oli lume kestvus 179 päeva. Korrespondentide tähenduste järele oli möödalinud talv haruldaselt pikk ja lumerikas. Tali kuhjas lumehanged metsa, aiaäärsetele ja orupõldudele, mille all orastel tuli kannatada, eriti sula ajal, mil vesi lume alla kokku nõrgus.

Talvistest tingimustest, mis oraste seisukorda väga halvendas, oli suurem sula 24. veebruarist kuni 10. märtsi kuu päevani. Sula oli sedavõrd suur, et madalamatel kohtadel, eriti savimaadel lume alla vesi tekkis, mis õhukeselt külmetanud mullapinna lahti sulatas. Orased, olles sarnasel sulal pinnal, läksid kasvule, kuid pealt paksu lume korraga kaetud, jäid õhupuudusel ummukesse ja läksid hauduma.

Need on lühidalt peapõhjused, mis talivilja oraste seisukorra peale talve kestvusel väga halvendavalt mõjusid. Vigastused, mis sellest saadud, olid korrespondentide teadete järele:

Suured	48,0%	korresp.
Keskmisel	38,8%	"
Väiksed	13,2%	"

Külvi aja järele on rohkem vigastada saanud hilisema külvi orased. Seemne suhtes tähendavad korrespondendid, et vana seemnega tehtud külv talvel paremini vastu seisnud. Ka hästi haritud ja väetud väljadel on oras paremini alal hoidunud.

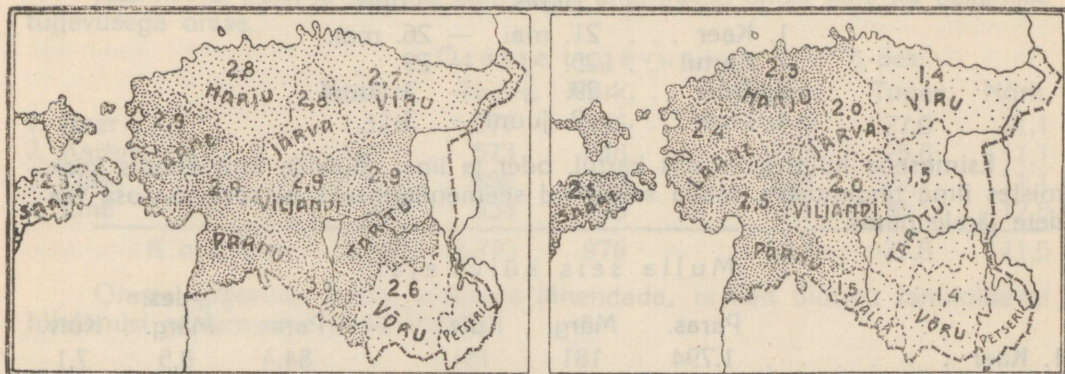
5. TALIVILJA ORASTE SEIS PEALE LUME ALT VÄLJATULEKUT. Peaasjalikult eeltoodud põhjustel oli talivilja oraste seis peale lume alt väljatulekut palju halvem, kui 1. oktoobril 1921. aastal.

Korrespondentide teateid kokku võttes, andsid need viie märgilise hindamise süsteemi järele järgmise seisu:

	Oraste seis	Halvem kui 1. okt.		Oraste seis	Halvem kui 1. okt.
1. Viru maak.	1,4	1,3	6. Pärnu maak.	2,5	0,4
2. Järva "	2,0	0,8	7. Viljandi "	2,0	0,9
3. Harju "	2,3	0,5	8. Tartu "	1,5	1,4
4. Lääne "	2,4	0,5	9. Valga "	1,5	1,5
5. Saare "	2,5	0,3	10. Võru "	1,4	1,2

Riigi kohta hinnati talivilja seis peale lume alt väljatulekut keskmiselt 1,9 balliga, mis on 0,9 balli võrra vähem, kui ta oli 1. okt. 1921. a.

Talve kestvusel on talivilja oraste seis suuremal määral vigastada saanud idapoolsetes maakondades (Viru, Järva, Tartu, Valga ja Võru), kus võrdlemisi

rohkem savised maad esinevad. Maade järele olid vigastused üldse suuremad madalatel ja nimelt savi maadel, mis on oma loomu poolest plingimad ja soojemad, kui liiva ja kruusa maad.

6. TALIVILJA ORASTE SEIS 10. JUUNIKS 1922 A.

Korrespondentide teadete järele ei läinud mai kuul valitsevate külmade ilmade tõttu talivilja orased mitte hästi kasvule. Külmad ilmad ei soojendanud märga maad, mille läbi talivilja oraste kasvu takistati. Sellega on ka seletatav, et korrespondentide poolt juuni kuu esimestel päevadel saadetud oraste hindamise teadete kokkuvõtte nende jaoks võrdlemisi madala loodetava saagi andsid.

Taliviljast loodetav saak 10. juuniks.

Viimase kümne aasta keskmise saagi protsentides:

	Rukis.	Nisu.		Rukis.	Nisu.
1. Viru maak.	63 ⁰ / ₀	62 ⁰ / ₀	6. Pärnu maak.	85 ⁰ / ₀	74 ⁰ / ₀
2. Järva „	78 ⁰ / ₀	78 ⁰ / ₀	7. Viljandi „	79 ⁰ / ₀	75 ⁰ / ₀
3. Harju „	80 ⁰ / ₀	75 ⁰ / ₀	8. Tartu „	66 ⁰ / ₀	71 ⁰ / ₀
4. Lääne „	93 ⁰ / ₀	84 ⁰ / ₀	9. Valga „	53 ⁰ / ₀	63 ⁰ / ₀
5. Saare „	91 ⁰ / ₀	89 ⁰ / ₀	10. Võru „	67 ⁰ / ₀	67 ⁰ / ₀

Riigi kohta keskm.: rukis 75⁰/₀, nisu 74⁰/₀.

Järjelikult talivilja oraste seisukord esimestel juuni kuu päevadel töötas viimase kümne aasta keskmisest saagist anda 75⁰/₀. Nagu eelmistes hindamistes, samuti selles paneme tähele, et oraste seisukord läänepoolsetes maakondades on märksa parem, kui idapoolsetes.

7. TÄHTSAMATE SUIVILJAJE KÜLVIAEG JA TINGIMUSED.

Hilise kevade tõttu jäi suivilja külvitegemine võrdlemisi hiljaks. Kevadist lumevett oli palju, ilmad aga üldiselt vilud ja selle läbi maa tahenemine külvi jaoks visa. Madalamatel maadel ei jõutud parajat niiskust ära oodata, tuli külvi teha märja maasse, mis seemne idanemiseks mitte küllalt hea ei olnud.

Korrespondentide teadete järele algati ja lõpetati tähtsamate suikultuuride külvi keskmiselt:

	Algus.	Lõpp.
1. Kaer . . .	21. mai	— 26. mai.
2. Kartul . .	25. „	— 29. „
3. Oder . . .	29. „	— 3. juuni.
4. Lina . . .	2. juuni	— 3. „

Esimesena külitati kaer, siis kartul, oder ja lina. Suivilja külv sündis keskmistes ilma tingimustes. Mulla seisukord seemendamiseks oli suurema osa teadete järele paras.

Mulla seis külvi ajal.

	Paras.	Märg.	Kuiv.	% ₀ -des.		
				Paras.	Märg.	Kuiv.
1. Kaer	1.794	181	151	84,4	8,5	7,1
2. Kartul	1.919	116	206	85,6	5,2	9,2
3. Oder	2.029	175	167	85,6	7,4	7,0
4. Lina	1.527	113	114	87,1	6,4	6,5
K o k k u:	7.269	585	638	85,6	6,9	7,5

Tali- ja suiviljade külvi tingimusi mulla seisu kohta võrreldes, on suivilja külv selles suhtes paremates tingimustes sündinud, kui talivilja külv. Viimane asjaolu annab ka juba esimese lootuse paremaks saagiks.

8. SUIVILJA SEEMNE IDANEMINE
JA ORASTE TÕUSMINE.

Seeme idanes ja orased tõusid keskmiselt kaeral 8 päeval, kartulil 19 päeval, odral 6 päeval ja linal ka 6 päeval peale külvi. Korrespondendid tähendavad, et seemne idanemine sündis:

	Keskm.	Ruttu.	Pikald.	% ₀ -des.		
				Keskm.	Ruttu.	Pikald.
1. Kaeral	694	192	444	52,2	14,4	33,4
2. Kartulil	518	93	511	46,2	8,3	45,5
3. Odral	778	333	370	52,5	22,5	25,0
4. Linal	520	313	220	49,4	29,7	20,9
K o k k u:	2.510	931	1.545	50,3	18,7	31,0

Nende andmete järele otsustades idanes seeme võrdlemisi paremini odral ja linal, mis vähe hiljem külitati, kui kaer ja kartul. Üldiselt võiks tähendada, et seemne idanemine keskmiselt sündis.

Korrespondentide teadete järele tõusid orased:

	Üksmeelselt:		% ₀ -des	
	Üksikult:	Üksikult:	Üksm.	Üksik.
1. Kaer	735	72	91,1	8,9
2. Kartul	897	255	77,9	22,1
3. Oder	773	92	89,4	10,6
4. Lina	626	82	88,4	11,6
K o k k u:	3.031	501	85,8	14,2

Antud kultuuridel, peale kartuli, tõusid orased üksmeelselt. Ainult kümne protsendi ümber korrespondenta tähendavad, et orased tõusid üksikult.

Keskmiitel külvi ja seemne idanemise tingimustel andis külv ka keskmise tugevusega orase.

	Oraste tugevus.			% -des.		
	Keskm.	Tugev.	Nõrk.	Keskm.	Tugev.	Nõrk.
1. Kaer	1.321	577	236	61,9	27,0	11,1
2. Kartul	1.417	573	248	63,3	25,6	11,1
3. Oder	1.411	686	264	59,8	29,1	11,1
4. Lina	1.015	534	228	57,1	30,1	12,8
K o k k u:	5.164	2.370	976	60,7	27,8	11,5

Oraste tugevuse kohta võiksime tähendada, et nad üldiselt rahuloldavat hindamist põllumeeste poolt leidsid.

9. PÕLLUKULTUURIDE KASVA- Põllumajandusliste korrespondentide
MINE JA SEIS 10. JUULIKS. teadete järele edenes põllukultuuride kasv
juuni kuu algul jõudsasti, kuna juuni kuu
teisel poolel sagedad vihmajärgid mitte küllalt hästi kultuuride kasvu peale ei mõju-
nud. Kõrgematel liiva ja kruusa põhjaga maadel, edenes kultuuride kasv küll
hästi. Sellevastu madalamad kohad, eriti savimaad, olid vihmade järele liiga
märjad ja nendel kohtadel tõmbas oras paiguti kollaseks.

Korrespondendid hindasid 10. juuniks kultuuride seisukorda, viimase kümne
aasta keskmise saagi protsentides, järgmiselt:

M A A K O N D	Talirikis <i>Seigle d'aut.</i>		Talinisu <i>From. d'aut.</i>		Oder <i>Orge</i>	Kaer <i>Avoine</i>	Kartul <i>Pommes de terre</i>	Lina — <i>Lin</i>	
	10. juunil	10 juulil	10, juunil	10. juulil				Seeme <i>Semence</i>	Kiud <i>Filasse</i>
1. Viru	63	71	62	71	100	100	102	108	103
2. Järva	78	81	78	85	101	105	97	99	98
3. Harju	80	88	75	77	101	100	96	93	88
4. Lääne	93	96	84	89	100	101	116	92	87
5. Saare	91	95	89	88	92	95	101	92	94
6. Pärnu	85	93	74	85	101	102	99	97	97
7. Viljandi	79	84	75	80	100	102	96	97	98
8. Tartu	66	75	71	80	107	105	99	99	96
9. Valga	53	72	63	79	102	107	100	90	94
10. Võru	67	65	67	71	95	100	81	94	99
Kokku	75	82	74	81	101	103	98	96	97

Nendest andmetest paistab kõigepealt, et juuni kuul talivilja seisukord on
paranenud. Talirikis on paranenud keskmiselt riigi kohta 7 % võrra. Teiste
kultuuride seisukord on ligikaudu keskmisena hinnatud, kaera kultuur vähe
kõrgemalt, kartul ja lina — vähe madalamalt.

10. PÕLLUKULTUURIDE KASVAMI- Juuli kuul edenes põllukultuuride
NE JA SEIS 10. AUGUSTIKS kasv võrdlemisi hääde ilmade tõttu kau-
nis jõudsasti. Madalamatel maadel, kus
põhjavesi äralaskmata, olid põllud juuni kuu sagedate vihmade järele küll
tükati vee all seisnud, mis kultuuri kasvu teataval määral takistas. Kuid kõr-
gematel kuivematel maadel olid viljad, eriti suiviljad ilusad ja töötasid anda
keskmisest paremat saaki. Juuli kuu vihmadega käisid kaasas paljudes koh-
tades suured rahesajud, mis paiguti vilja maha panid. Ka taimehaigusi oli
palju. Taimehaigustest nimetasid korrespondendid kõige rohkem roostet, eriti
talinisu peal. Oder põdes ühtlasi rooste ja nõgipea haigust Rukkis leidis
palju tungalteri, kuna roostet vähem märgata võis. Taimehaiguste rohke esine-
mise põhjuseks nimetasid korrespondendid vihmast suvet ja puudulikku väe-
tamist, eriti aga kunstväetisainete puudust.

Allpool toome kokkuvõtte tabeli põllukultuuride seisuga kohta 10. augus-
tik. Põllukultuuride seis on väljendatud viimase kümne aasta keskmise saagi
protsentides. Võrdluseks toome ühel real ka põllukultuuride hindamise andmed
10. juuliks:

MAAKOND <i>Arrondissement</i>	Talurukis <i>Seigte d'aut.</i>		Talinisu <i>From. d'aut.</i>		Oder <i>Orge</i>		Kaer <i>Avoine</i>		Kartul <i>Pommes de terre</i>		Lina — <i>Lin</i>			
											Seeme <i>Semences</i>		Kiud <i>Filasse</i>	
	10. juul.	10. aug.	10. juul.	10. aug.	10. juul.	10. aug.	10. juul.	10. aug.	10. juul.	10. aug.	10. juul.	10. aug.	10. juul.	10. aug.
1. Viru . . .	71	77	71	81	100	105	100	105	102	104	101	103	103	104
2. Järva . . .	81	87	85	88	101	105	105	105	97	103	99	102	98	104
3. Harju . . .	88	90	77	87	101	105	100	105	96	99	93	98	88	101
4. Lääne . . .	96	97	89	94	100	103	101	102	103	103	92	99	87	102
5. Saare . . .	95	97	88	96	92	100	95	101	101	104	92	98	94	99
6. Pärnu . . .	93	95	85	93	101	100	102	103	99	100	97	99	97	101
7. Viljandi . .	84	87	80	88	100	105	102	102	96	100	97	99	98	102
8. Tartu . . .	75	80	80	89	107	107	105	105	99	103	99	101	96	105
9. Valga . . .	72	78	79	84	102	103	107	107	100	103	90	97	94	100
10. Võru . . .	65	75	71	88	95	100	100	101	81	103	94	102	99	107
Kokku . . .	82%	86%	81%	89%	100%	103%	102%	105%	97%	103%	95%	100%	95%	103%

Nendest andmetest näeme, et antud põllukultuurid juuli kuu kasvu ajal on kõik üldiselt paranenud. Paranenud on: talirukis 4⁰/₀; talinisu 8⁰/₀; oder 3⁰/₀; kaer 3⁰/₀, kartul 6⁰/₀, lina seeme 5⁰/₀ ja kiud 8⁰/₀.

Vaatamata üldise paranemise peale, on taliviljade seis ikkagi palju alla keskmist. Talivilja oli niihästi endistel hindamistel kui ka viimasel (10. aug.) võrdlemisi palju parem läänepoolsetes maakondades (Lääne, Saare ja Pärnu), kus talvised atmosfäärilised mõjud, nagu eelpool nägime, palju vähemal määral oraseid vigastasid, kui idapoolsetes maakondades. Üldise seisukorra järele otsustades, võib taliviljast läänepoolsetes maakondades paremat saaki oodata.

Suikultuuride seis oli augusti kuu hindamise järele üldiselt rahuloldav ja töotas anda keskmist ehk sellest vähe paremat saaki.

Kartuli andmetele tuleb juure lisada, et ta pealsed, korrespondentide teadete järele, küll kaunis ilusad välja nägid, kuid kartuli mugulate saak võis liig märja maa tõttu madalamatel kohtadel tuntavalt kannatada.

11. PÕLLUKULTUURIDE SEIS LÖIKUSE EEL. Lõpuks toome veel korrespondentide poolt antud iseloomustuse mõnede tähtsamate kultuuride seisu kohta lõikuse eel.

Kultuuride seis lõikuse eel oli (prots. korresp. arvu järele).

	Kasvu järele			Tiheduse järele			Pea järele		
	Pikk	Keskm.	Lühike	Tihe	Keskm.	Harv	Jäme	Keskm.	Peenike
1. Rukis	9,3	66,7	24,0	6,4	30,9	62,7	6,6	48,1	45,3
2. Oder	20,1	62,9	17,0	23,4	61,2	15,4	19,9	58,7	21,4
3. Kaer	34,6	55,5	9,9	26,5	60,9	12,6	12,4	55,6	32,0
4. Lina	36,4	53,9	9,7	42,1	45,8	12,1	8,2	53,4	38,4

Siin toodud korrespondentide andmete järele oli kultuuride seis lõikuse eel järgmine:

- 1) rukis: a) kasvu järele — keskmine.
b) tiheduse „ — harv.
c) pea „ — keskmine ja peenike.
- 2) oder: a) kasvu järele — keskmine.
b) tiheduse „ — keskmine.
c) pea „ — keskmine.
- 3) kaer: a) kasvu järele — keskmine ja pikk.
b) tiheduse „ — keskmine ja tihe.
c) pea „ — keskmine ja peenike.
- 4) lina: a) kasvu järele — keskmine ja osalt pikk
b) tiheduse „ — keskmine ja tihe.
c) pea „ — keskmine ja peenike.

Sellega oleks siis lühidalt äraöeldud üldteated, mis Riigi Statistika Keskbüroo Põllumajanduse osakond oma korrespondentvõrgu läbi põllukultuuride kasvamise käigu kohta 1921—22. põllumajand. aastal kogus.

Kokkuvõttes ei paku nad talivilja kasvamiseks kaugeltki mitte rahuloldavaid tingimusi ja sellepärast ei ole taliviljast ka rahuloldavat saaki oodata. Suivilja kasvamise tingimused olid domineerivalt keskmised ja sellest vähe paremad.

III. PÕLLUKULTUURIDE PÕLLULT KORISTAMINE JA SAAK 1922 a.

1. PÕLLUKULTUURIDE PÕLLULT KORISTAMISE TINGIMUSED. Talivilja lõikus sündis augusti kuu esimesel poolel. Ilmade seisukord ei olnud lõikuse ajal mitte hea. Korrespondendid tähendavad selle kohta järgmiselt:

Ilmade seis oli:	Hea	30,3 ⁰ / ₀	korresp.
	Keskm.	14,2 ⁰ / ₀	"
	Halb (vihm.)	55,5 ⁰ / ₀	"

Korrespondentide teadete järele oli ilmade seis võrdlemisi parem lõikuse algul, kuna lõikuse lõpupoole ta vihmaseks muutus. Vihmade tõttu sai talivilja ka akkides seistes kannatada. Selle kohta tähendavad korrespondendid:

Talivilja akkides seistes:

Ei kannatanud	41,7 ⁰ / ₀	korresp.
Kannatas vähe	14,0 ⁰ / ₀	"
Kannatas palju	44,3 ⁰ / ₀	"

Ümber kuu aega peale talivilja lõikust alati suivilja koristamist. Suivilja koristamine sündis vähe paremate ilmadega, kui talivilja:

Ilmade seisukord suivilja koristamise ajal oli:			
	Hea	28,7 ⁰ / ₀	korresp.
	Keskm.	33,2 ⁰ / ₀	"
	Halb (vihmane)	38,1 ⁰ / ₀	"

Selle vastu põllul akkides seistes kannatas suivilja rohkem, kui talivilja:

Suivilja akkides seistes:

Ei kannatanud	34,1 ⁰ / ₀	korresp.
Kannatas vähe	12,5 ⁰ / ₀	"
Kannatas palju	53,4 ⁰ / ₀	"

Lina kitkumine sündis suuremalt osalt heade ilmadega. Ilmade seis lina kitkumise ajal oli:

Hea	66,3 ⁰ / ₀	korresp.
Halb	25,5 ⁰ / ₀	"
Keskm.	8,2 ⁰ / ₀	"

2. PÕLLUKULTUURIDE KESKMISED SAAGID. Põllukultuuride keskmised saagid on välja arvatud põllumajandusliste korrespondentide poolt antud teadete järele. Korrespondendid andsid saakide teateid oma ümbruskonna kohta. Antud teated arvestati valdade järele ja neist arvati maakonna keskmised. Maakonna keskmised kasvatati vastavalt kultuuridele maakonna külvipindade peale. Nii saadi iga kultuuri jaoks maakonna kogusaak. Maakondade kogusaak jaotatult vastava kultuuri külvipinna peale riigis, andis selle kultuuri keskmise saagi riigi kohta.

a) TALIRUKIS JA NISU.

Keskmine terasaak 1 tiinu kohta (puudades*).

	rukis	nisu
1900—1909 a.	63,9 pd.	73,3 pd.
1910—1919 a.	73,1 "	76,9 "
1921 a.	80,1 "	78,1 "
1922 a.	61,9 "	70,1 "

Toodud andmete võrdlusest paistab, et talirukki terasaak 1 tiinu kohta võrreldes möödaläinud aastate keskmistega on palju vähem. 1922 a. keskmine rukki terasaak teeb 1910—1919 a. saagist (mida võiksime tarvitada teataval määral, kui viimase kümne aasta keskmist saaki):

1910—1919 a. keskm. saak	100,0%
1922 a. " "	84,7%
1922 a. saagi vahe	— 15,3%

Nüüd võrdleme rukki saaki möödaläinud aastaga, arvates seda samuti 100,0%:

1921 a. keskm. saak	100,0%
1922 a. " "	77,3%
1922 a. saagi vahe	— 22,7%

Maakondade järele kõigub talirukki terasaak 39,9 kuni 84,2 puudani 1 tiinu kohta. Võrdlemisi paremat saaki andsid läänepoolsed maakonnad, nagu kasvu seisukorra järele oodata oli.

b) SUURUKIS JA NISU.

Keskmine terasaak 1 tiinu kohta (puudades).

1900—1909 a.	46,5 puuda	53,6 puuda
1910—1919 a.	50,7 "	58,2 "
1921 a.	54,2 "	67,3 "
1922 a.	54,2 "	61,8 "

Võrreldes 1910—1919 a. keskmise saagiga teeb 1922 a. suurukki ja nisu saak sellest:

	rukis	nisu
1910—1919 a. keskm. saak	100,0%	100,0%
1922 a. " "	106,9%	106,2%
1922 a. saagi vahe	+6,9%	+6,2%

1921 a. keskm. saagist teeb 1922 a. saak:

1921 a. keskm. saak.	100,0%	100,0%
1922 a. " "		91,8
1922 a. saagi vahe		— 8,2

Võrreldes kümne aasta keskmise saagiga on 1922 a. saak kõrgem kuna 1921 a. madalam.

c) ODER JA KAER.

Keskmine terasaak 1 tiinu kohta (puudades)

	oder	kaer
1900—1909 a.	60,4 puuda	51,1 puuda
1910—1919 a.	63,2 "	60,8 "
1921 a.	72,6 "	73,5 "
1922 a.	72,2 "	60,3 "

*) Siin antavad põllukultuuride keskmised ja kogusaagid kuni 1916 a. on võetud end. Eesti ja Liivi kuberm. statistika-komiteede andmete järele. Järgmised aastad on osalt üles kirjutamiste, osalt korrespondent-võrgu andmete järele.

Võrreldes 1910—1919 a. keskmise saagiga teeb 1922 a. odra ja kaera saak sellest:		
	Oder:	Kaer:
1910—1919 a. keskm. saak	100,0 ⁰ / ₀	100,0 ⁰ / ₀
1922 a. „ „	114,2 ⁰ / ₀	100,0 ⁰ / ₀
1922 a. saagi vahe	+ 14,2 ⁰ / ₀	± 0,0 ⁰ / ₀
1921 a. keskmisest saagist teeb 1922 a. saak:		
	Oder:	Kaer:
1921 a. keskm. saak	100,0 ⁰ / ₀	100,0 ⁰ / ₀
1922 a. „ „	100,0 ⁰ / ₀	82,0 ⁰ / ₀
1922 a. saagi vahe	± 0,0 ⁰ / ₀	— 18,0 ⁰ / ₀

d) SEGAVILI.

Keskmine terasaak 1 tiinu kohta (puudadest).

segavili:

1900—1909 a.	—
1910—1919 a.	67,3 puuda
1921 a.	81,6 „
1922 a.	78,7 „

1922 a. keskmine saak teeb 1910—1919 a. keskmisest saagist:

	Segavili:
1910—1919 a. keskm. saak	100,0 ⁰ / ₀
1922 a. „ „	116,9 ⁰ / ₀
1922 a. saagi vahe	+ 16,9 ⁰ / ₀

1922 a. keskmine saak teeb 1921 a. keskmisest saagist:

	Segavili:
1921 a. keskm. saak	100,0 ⁰ / ₀
1922 a. „ „	96,4 ⁰ / ₀
1922 a. saagi vahe	— 3,6 ⁰ / ₀

e) KARTUL JA LOOMATOIDU JUURIKAD.

Keskmine saak 1 tiinu kohta (puudadest).

	kartul	l. t. juurikad
1900—1909 a.	623,8 puuda	—
1910—1919 a.	705,4 „	1.092,4 puuda
1921 a.	793,3 „	1.227,4 „
1922 a.	633,7 „	1.268,8 „

Võrreldes 1910—1919 a. keskmise saagiga tuleb kartuli ja loomatoidu juurikate saak sellest:

	Kartul	L. t. juurikad
1910—1919 a. keskm. saak	100,0 ⁰ / ₀	100,0 ⁰ / ₀
1922 a. „ „	89,8 ⁰ / ₀	116,1 ⁰ / ₀
1922 a. saagi vahe	— 10,2 ⁰ / ₀	+ 16,1 ⁰ / ₀

1922 a. keskmine saak teeb 1921 a. keskmisest saagist:

	Kartul	L. t. juurikad.
1921 a. keskm. saak	100,0 ⁰ / ₀	100,0 ⁰ / ₀
1922 a. „ „	79,9 ⁰ / ₀	103,3 ⁰ / ₀
1922 a. saagi vahe	— 20,1 ⁰ / ₀	+ 3,3 ⁰ / ₀

g) LINA:

Keskmine saak 1 tiinu kohta (puudades):

	Seeme:	Kiud:
1900—1909 a.	21,4 puuda	23,6 puuda.
1910—1919 a.	23,1 "	24,0 "
1921 a.	22,8 "	19,4 "
1922 a.	23,2 "	26,2 "
1910—1919 a. keskmisest saagist teeb 1922 a. lina saak välja:		
	Seeme:	Kiud:
1910—1919 a. keskm. saak	100,0 ⁰ / ₀	100,0 ⁰ / ₀
1922 a. " "	100,0 ⁰ / ₀	109,2 ⁰ / ₀
1922 a. saagi vahe	± 0,0 ⁰ / ₀	+ 9,2 ⁰ / ₀
1921 a. keskm. saagist teeb 1922 a. saak välja:		
	Seeme:	Kiud:
1921 a. keskm. saak	100,0 ⁰ / ₀	100,0 ⁰ / ₀
1922 a. " "	101,7 ⁰ / ₀	135,1 ⁰ / ₀
1922 a. saagi vahe	+ 1,7 ⁰ / ₀	+ 35,1 ⁰ / ₀

Lina kiu väärtuse kohta korrespondendid teatavad, et ta on:

Hea	— 46,1 ⁰ / ₀ korrespond.
Keskm.	— 40,7 ⁰ / ₀ "
Halb	— 13,2 ⁰ / ₀ "

Kokku 700 korresp. ehk 100⁰/₀.

3. PÖLLUKULTUURIDE KOGU- Eelpool andsime põllukultuuride kesk-
SAAGID JA PUHASSAAGID. mised saagid. Keskmiste saakide järele on
väljarehkenatud kogusaagid. Kogusaagist arvame külviks kulunud seemne
maha, siis saame kultuuride puhassaagid. Seeme on arvatud põllumajand.
korrespondentide poolt antud keskmiste seemnemäärade järele.

PÖLLUKULTUURIDE KOGUSAAGID JA PUHASSAAGID 1922 A. (PUUDADES).

Total brut et total net des récoltes en 1922 (en pouds)

Kultuur <i>Cultures agricoles</i>	Külvipind <i>Superficie</i>	Kogusaak <i>Total brut des récoltes</i>	Seeme <i>Semences</i>	Puhassaak <i>Total net des récoltes</i>
1. Talirukis	143.562	8.893.453	1.650.963	7.242.490
2. Talinisu	8.153	571.381	93.759	477.621
3. Suirukis	1.741	96.358	18.455	77.903
4. Suinisu	11.198	692.197	118.699	573.498
5. Tatar, erned ja oad	7.099	358.208	83.058	275.150
Kokku toiduviljad	171.753	10.611.597	1.964.934	8.646.662
6. Oder	122.716	8.865.052	1.411.234	7.453.818
7. Kaer	147.745	8.911.950	1.832.038	7.079.912
8. Segavili	58.873	4.631.491	724.138	3.907.353
Kokku loomatoiduvilj.	329.334	22.408.493	3.967.410	18.441.083
9. Kartul	69.148	43.817.326	12.363.662	31.453.664
10. Loomatoidu juurikad	2.877	3.649.776	—	3.649.776
11. Lina { seeme	—	508.281	195.097	313.184
{ kiud	21.921	574.825	—	574.825

Rahvalugemise esialgsete kokkuvõtete järele on elanikkude arv Eestis ümmarguselt 1.110.000 inimest. Kui keskmiste normide järele arvata elanikud toitmisüksuste peale, see teeks välja:

$$0,70 \text{ t. üks.} \times 1.110.000 = 770.000 \text{ toitmisüksust.}$$

Selle järele annaks 1922 a. toiduviljade puhassaak keskmiselt ühe toitmisüksuse peale: $8.646.662 \text{ puuda} : 777.000 = 11,13 \text{ puuda}$.

Eelpool võrdlesime 1922 a. keskmisi saakisid eelmiste aastate keskmiste saakidega, siin võrdleme kogusaakisid:

a) TALIRUKIS JA NISU (TALIVILJAD).

Kogusaak (tuhandetes puudades).

	Rukis:	Nisu:	Kokku:
1900—1909 a.	10.070,9	453,6	10.524,5
1910—1919 a.	10.553,8	453,9	11.007,7
1921 a.	11.318,1	577,9	11.896,0
1922 a.	8.893,5	571,4	9.464,9

1922 a. kogusaak 1910—1919 a. keskm. kogusaagist:

	Rukis:	Nisu:	Kokku:
1910—1919 a. keskm. kogusaak	100,0 ⁰ / ₀	100,0 ⁰ / ₀	100,0 ⁰ / ₀
1922 a. „ „	84,3 ⁰ / ₀	125,9 ⁰ / ₀	86,0 ⁰ / ₀

1922 a. kogusaagi vahe — 15,7⁰/₀ + 25,9⁰/₀ — 14,0⁰/₀

1922 a. kogusaak 1921 a. kogusaagist:

	Rukis.	Nisu.	Kokku.
1921 a. kogusaak	100,0 ⁰ / ₀	100,0 ⁰ / ₀	100,0 ⁰ / ₀
1922 a. „	78,6 ⁰ / ₀	98,9 ⁰ / ₀	79,6 ⁰ / ₀

1922 a. kogusaagi vahe — 21,4⁰/₀ — 1,1⁰/₀ — 20,4⁰/₀

b) SUIRUKIS, SUINISU, TATAR, ERNED, LÄÄTSED JA OAD.

Kogusaak (tuhandetes puudades).

	Suirukis.	Suinisu.	Teised.	Kokku.
1900—1909 a.	45,1	207,1	444,9	697,1
1910—1919 a.	55,3	289,0	305,4	649,7
1921 a.	—	362,2	283,7	—
1922 a.	96,3	692,2	358,2	1.146,7

1922 a. kogusaak 1910—1919 a. keskm. kogusaagist:

	Suirukis.	Suinisu.	Teised.	Kokku.
1910—1919 a. keskm. kogusaak	100,0 ⁰ / ₀	100,0 ⁰ / ₀	100,0 ⁰ / ₀	100,0 ⁰ / ₀
1922 a. „ „	174,1 ⁰ / ₀	239,5 ⁰ / ₀	117,3 ⁰ / ₀	176,5 ⁰ / ₀

1922 a. kogusaagi vahe + 74,1⁰/₀ + 139,5⁰/₀ + 17,3⁰/₀ + 76,5⁰/₀

c) KOKKU TOIDUVILJAD.

Kogusaak (tuhandetes puudades).

1900—1909 a.	11.221,6 tuh. puuda.	} (ilma suirukkita)
1910—1919 a.	11.657,4 „ „	
1921 a.	12.541,9 „ „	
1922 a.	10.611,6 „ „	

1922 a. toiduviljade kogusaak 1910—1919 a. toiduviljade keskm. kogusaagist:

1910—1919 a. toiduviljade keskm. kogusaak	100,0 ⁰ / ₀
1922 a. „ „	91,0 ⁰ / ₀

1922 a. toiduviljade kogusaagi vahe — 9,0⁰/₀

1922 a. toiduviljade kogusaak 1921 a. toiduviljade kogusaagist (viimane ilma suirukkita):

1921 a. toiduviljade kogusaak	100,0 ⁰ / ₀
1922 a. „ „	84,6 ⁰ / ₀

1922 a. toiduviljade kogusaagi vahe — 15,4⁰/₀

d) LOOMATOIDU VILJAD (ODER JA KAER¹⁾.)

Kogusaak (tuhandetes puudades).

	Oder.	Kaer.	Kokku.
1900—1909 a.	7.312,0	6.141,3	13.453,3
1910—1919 a.	7 069,5	8 045,2	15.114,7
1921 a. ²⁾	7.606,2	9.857,7	17.463,9
1922 a.	8.865,1	8.912,0	17.777,1
1922 a. kogusaak 1910—19 a. keskm. kogusaagist:	Oder.	Kaer.	Kokku.
1910—1919 a. keskm. kogusaak.	100,0 ^{0/0}	100,0 ^{0/0}	100,0 ^{0/0}
1922 a. " "	125,5 ^{0/0}	110,8 ^{0/0}	117,7 ^{0/0}
1922 a. kogusaagi vahe	+ 25,5 ^{0/0}	+ 10,8 ^{0/0}	+ 17,7 ^{0/0}
1922 a. kogusaak 1921 a. kogusaagist:	Oder.	Kaer.	Kokku
1921 a. kogusaak	100,0 ^{0/0}	100,0 ^{0/0}	100,0 ^{0/0}
1922 a. " "	116,7 ^{0/0}	90,4 ^{0/0}	101,8 ^{0/0}
1922 a. kogusaagi vahe	+ 16,7	— 9,6	+ 1,8 ^{0/0}

e) KARTUL.

Kogusaak (tuhandetes puudades).

1900—1909 a.	44.790,7	tuh puuda.
1910—1919 a.	44.512,7	" "
1921 a. ³⁾	47.722,0	" "
1922 a.	43.817,3	" "
1922 a. kartuli kogusaak 1910—1919 a. keskm. kogusaagist:	1910—1919 a. keskm. kogusaak	100,0 ^{0/0}
	1922 a " "	98,4 ^{0/0}
	1922 a. kogusaagi vahe	— 1,6 ^{0/0}
1922 a kartuli kogusaak 1921 a. kogusaagist:	1921 a. kogusaak	100,0 ^{0/0}
	1922 a. " "	91,8 ^{0/0}
	1922 a kogusaagi vahe	— 8,2 ^{0/0}

g) LINA.

Kogusaak (tuhandetes puudades).

	Seeme:	Kiud:
1900—1909 a.	932,9	1.037,8
1910—1919 a.	685,6	728,7
1921 a. ⁴⁾	482,1	410,3
1922 a.	508,3	574,8
1922 a. lina seemne ja kiu kogusaak 1910—1919 a. keskm. kogusaagist:	Seeme.	Kiud.
1910—1919 a. keskm. kogusaak	100,0 ^{0/0}	100,0 ^{0/0}
1922 a. " "	74,1 ^{0/0}	78,9 ^{0/0}
1922 a. kogusaagi vahe	— 25,9 ^{0/0}	— 21,1 ^{0/0}
1922 a. lina seemne ja kiu kogus. 1921 a. kogusaagist:	Seeme.	Kiud.
1921 a. kogusaak	100,0 ^{0/0}	100,0 ^{0/0}
1922 a. " "	105,4 ^{0/0}	140,0 ^{0/0}
1922 a. kogusaagi vahe	+ 5,4 ^{0/0}	+ 40,0 ^{0/0}

¹⁾ Segavilja külvipinna suuruse kohta puuduvad eelmiste aastate andmed, sellepärast ei saa võrdluseks tuua.²⁾ 1921 a. loomatoidu viljade külvipinnad on võetud 1920 a. järele. Tegelikult olid nad suuremad, ja selle järele tuleb siin antud 1921 a. kogusaaki vähendatuks pidada. — ³⁾ 1921 a. kartuli kogusaak on arvatud 1920 a. külvipinna järele. Tegelikult oli kartuli külvipind 1921 a. suurem, sellepärast tuleb siin antud kogusaaki vähendatuks pidada.⁴⁾ 1921 a. lina kogusaak on arvatud 1920 a. külvipinna järele.

PÕLLUKULTUURIDE KOGUSAAK

Production totale des

M A A K O N D Les arrondissements.	Talurukis Seigle d'automne			Talinisu Froment d'automne		
	Külvipind La superficie emblavée.	Terasaak Production de blé.		Külvipind La superficie emblavée.	Terasaak Production de blé.	
		Kogu pin- nalt Totale	Keskmiselt Moyenne.		Kogu pin- nalt Totale	Keskmiselt Moyenne.
1. Viru	16804	872127	51,9	478	31548	66,0
2. Järva	9782	679849	69,5	646	43605	67,5
3. Harju	13943	949518	68,1	665	44622	67,1
4. Lääne	11848	954949	80,6	927	71286	76,9
5. Saare	9534	695982	73,0	659	47119	71,5
6. Pärnu	12717	1070771	84,2	1189	95477	80,3
7. Viljandi	12691	898523	70,8	1099	77589	70,6
8. Tartu	23024	1367626	59,4	1954	130527	66,8
9. Valga	6406	319659	49,9	412	22413	54,4
10. Võru	15575	621443	39,9	48	2635	54,9
11. Petseri	11238	463006	41,2	76	4560	60,0
Kokku:	143562	8893453	61,9	8153	571381	70,1

M.ä r k u s: Tatra, erne ja oa külvipinna ja kogusaagi lahtri kokkuvõttesse kogu riigi Keskmist saaki tatra, erne, läätsa ja oa kohta maakondade järele ei ole

EESTIS 1922. AASTAL
cultures agricoles en 1922.

Suurikis <i>Seigle du printemps</i>			Suinisu <i>Froment du printemps</i>			Tatar, herned, läätsed ja oad <i>Sarrasin, pois et fèves.</i>			Kartul <i>Pommes de terre.</i>		
Külvipind <i>La superficie emblavée.</i>	Terasaak <i>Product. de blé</i>		Külvipind <i>La superficie emblavée</i>	Terasaak <i>Production de blé</i>		Külvipind <i>La superficie emblavée.</i>	Terasaak <i>Production de blé</i>		Külvipind <i>La superficie emblavée.</i>	Mugulate saak	
	Kogu pin-nalt <i>Totale</i>	Keskmiselt <i>Moyenne.</i>		Kogu pin-nalt <i>Totale</i>	Keskmiselt <i>Moyenne.</i>		Kogu pin-nalt <i>Totale</i>	Keskmiselt <i>Moyenne.</i>		Kogu pin-nalt <i>Totale</i>	Keskmiselt <i>Moyenne.</i>
418	24202	57,9	426	29266	68,7	224	17241	—	13840	8179440	591,0
69	3912	56,7	188	9720	51,7	327	28010	—	5531	2784305	503,4
391	22834	58,4	283	17206	60,8	441	29389	—	10049	6363027	633,2
254	13716	54,0	460	33994	73,9	363	26694	—	5209	3556184	682,7
11	563	51,2	152	7767	51,1	183	11195	—	3790	3011913	794,7
63	3969	63,0	1036	71484	69,0	234	17273	—	4422	2892430	654,1
9	468	52,0	1169	84285	72,1	316	23377	—	5053	3111132	615,7
119	6997	58,8	3381	226527	67,0	714	47548	—	9227	6423837	696,2
87	2636	30,3	1141	58647	51,4	216	12212	—	2112	1183354	560,3
263	14781	56,2	2735	143041	52,3	1039	49438	—	6737	4662004	692,0
57	2280	40,0	227	10260	45,2	454	20203	—	3178	1649700	519,1
1741	96358	55,3	11198	692197	61,8	7099	358208	—	69148	43817326	633,7

kohta on juurde arvatud tatra külvipind ja kogusaak, mida maakondade arvudesse võetud pole. võimalik anda.

PÕLLUKULTUURIDE KOGUSAAK

Production totale des cultures

M A A K O N D <i>Les arrondissements</i>	Oder <i>Orge.</i>			Kaer <i>Avoine.</i>		
	Külvipind <i>La superficie employée.</i>	Terasaak <i>Production de blé.</i>		Külvipind <i>La superficie employée.</i>	Terasaak <i>Production de blé.</i>	
		Kogu pin- nalt <i>Totale</i>	Keskmiselt <i>Moyenne.</i>		Kogu pin- nalt <i>Totale</i>	Keskmiselt <i>Moyenne.</i>
1. Viru	13338	1031027	77,3	15780	1030434	65,3
2. Järva	9518	756681	79,5	9824	630701	64,2
3. Harju	13469	1069439	79,4	8627	472760	54,8
4. Lääne	9820	805240	82,0	5294	380109	71,8
5. Saare	6509	377522	58,0	1506	88101	58,5
6. Pärnu	10744	875636	81,5	14932	960128	64,3
7. Viljandi	11293	901181	79,8	11495	767866	66,8
8. Tartu	22395	1616919	72,2	39726	2347807	59,1
9. Valga	5160	345204	66,9	7135	413117	57,9
10. Võru	12410	723503	58,3	26899	1439097	53,5
11. Petseri	8060	362700	45,0	6527	381830	58,5
Kokku	122716	8865052	72,2	147745	8911950	60,3

EESTIS 1922. AASTAL (järg.)

agricoles en 1922.

Segavili <i>Culture mixte</i>			Loomatoidu juurikad <i>Tubercules fourragères</i>			Lina <i>Lin.</i>				
Külvipind <i>La superficie emblavée.</i>	Tera saak. <i>Production de blé.</i>		Külvipind <i>La superficie emblavée.</i>	Loomatoidu juurikad. <i>Tubercules fourra- gères.</i>		Külvipind <i>La superficie emblavée.</i>	Seemne saak. <i>Production de se- mence.</i>		Kiu saak. <i>Production de filasse.</i>	
	Kogu pin- nalt <i>Totale</i>	Keskmiselt <i>Moyenne.</i>		Kogu pin- nalt <i>Totale</i>	Keskmiselt <i>Moyenne.</i>		Kogu pin- nalt <i>Totale</i>	Keskmiselt <i>Moyenne.</i>	Kogu pin- nalt <i>Totale</i>	Keskmiselt <i>Moyenne.</i>
5193	411805	79,3	330	481136	1458,0	970	15811	16,3	17654	18,2
6301	509751	80,9	167	223773	1340,0	931	24206	26,0	31933	34,3
6672	531091	79,6	249	279592	1122,9	507	9430	18,6	11002	21,7
5948	491305	82,6	140	132175	944,1	866	19312	22,3	22689	26,2
391	26627	68,1	60	61660	1027,7	335	5126	15,3	5025	15,0
6403	565385	88,3	405	508806	1256,3	3756	94276	25,1	118690	31,6
11267	931781	82,7	458	634626	1385,6	2206	54929	24,9	60886	27,6
7765	572281	73,7	646	922817	1428,5	4214	123892	29,4	118413	28,1
4624	338014	73,1	219	214979	981,6	1700	38760	22,8	46580	27,4
3798	225601	59,4	203	190212	937,0	4563	91260	20,0	104493	22,9
511	27850	54,5	—	—	—	1873	31279	16,7	37460	20,0
58873	4631491	78,7	2877	3649776	1268,6	21921	508281	23,2	574825	26,2

PÕLLUKULTUURIDE KESKMINE

Récolte moyenne des cultures

Põllumajandusliste korrespondentide

M A A K O N D <i>Les arrondissements.</i>	Talurukis <i>Seigle d'automne</i>			Talinisu <i>Froment d'automne</i>			Oder <i>Orge.</i>		
	Teadete arv <i>Total des données.</i>	Keskmine <i>Moyenne</i>		Teadete arv <i>Total des données.</i>	Keskmine <i>Moyenne</i>		Teadete arv <i>Total des données.</i>	Keskmine <i>Moyenne</i>	
		Tera saak <i>Production de blé.</i>	Õle saak <i>Production de paille.</i>		Tera saak <i>Production de blé.</i>	Õle saak <i>Production de paille.</i>		Tera saak <i>Production de blé.</i>	Õle saak <i>Production de paille.</i>
1. Viru	148	51,9	105,8	68	66,0	119,1	136	77,3	142,8
2. Järva	96	69,5	156,2	60	67,5	165,2	88	79,5	144,8
3. Harju	107	68,1	152,4	43	67,1	142,0	106	79,4	154,7
4. Lääne	112	80,6	172,1	57	76,9	158,1	101	82,0	152,6
5. Saare	124	73,0	138,2	72	71,5	153,5	117	58,0	108,9
6. Pärnu	188	84,2	198,2	110	80,3	187,1	185	81,5	147,5
7. Viljandi	196	70,8	168,5	125	70,6	164,8	192	79,8	142,6
8. Tartu	313	59,4	125,8	182	66,8	148,6	344	72,2	136,8
9. Valga	65	49,9	116,7	17	54,4	144,6	65	66,9	132,7
10. Võru	182	39,9	93,1	60	54,9	142,5	183	58,3	141,3
11. Petseri	6	41,2	82,9	—	—	—	5	45,0	45,7
Kokku	1537	61,9	135,6	794	70,1	156,6	1522	72,2	135,6

SAAK 1922. AASTAL

agricoles en 1922.

teadete järele

Kaer <i>Avoine.</i>			Segavili <i>Culture mixte.</i>			Loomat. juurikad. <i>Tubercules fourragères</i>		Kartul. <i>Pommes de terre.</i>		Lina <i>Lin.</i>		
Teadete arv <i>Total des données.</i>	Keskmine <i>Moyenne</i>		Teadete arv <i>Total des données.</i>	Keskmine <i>Moyenne</i>		Teadete arv <i>Total des données.</i>	Keskmine juurte saak <i>Production moyenne des tubercules.</i>	Teadete arv <i>Total des données.</i>	Keskmine mugulate arv. <i>Production moyenne des tubercules.</i>	Teadete arv <i>Total des données.</i>	Keskmine <i>Moyenne</i>	
	Tera saak <i>Production de blé.</i>	Õle saak <i>Production de paille.</i>		Tera saak <i>Production de blé.</i>	Õle saak <i>Production de paille.</i>						Seemne saak. <i>Production de semence</i>	Kiu saak <i>Production de filasse.</i>
123	65,3	123,7	78	79,3	165,7	47	1458,0	174	591,0	60	16,3	18,2
87	64,2	141,4	63	80,9	165,7	34	1340,0	86	503,4	45	26,0	34,3
77	54,8	108,2	56	79,6	176,0	30	1122,9	110	633,2	39	18,6	21,7
64	71,8	148,2	51	82,6	157,1	33	944,1	94	682,7	44	22,3	26,2
84	58,5	118,4	32	68,1	137,3	33	1027,7	116	794,7	34	15,3	15,0
175	64,3	154,0	112	88,3	125,9	114	1256,3	175	654,1	111	25,1	31,6
174	66,8	131,5	170	82,7	174,4	129	1385,6	180	615,7	99	24,9	27,6
341	59,1	123,6	180	73,7	127,2	133	1428,5	326	696,2	206	29,4	28,1
63	57,9	150,7	46	73,1	190,3	41	981,6	67	560,3	36	22,8	27,4
176	53,5	173,6	117	59,4	147,6	94	937,0	183	692,0	105	20,0	22,9
1	58,5	75,6	2	54,5	110,0	—	—	4	519,1	6	16,7	20,0
1365	60,3	136,7	907	78,7	158,3	688	1268,6	1515	633,7	785	23,2	26,2

Superficie emblavée et récoltes en 1922.

Pour établir la superficie emblavée en 1922 il a fallu se servir des résultats des recensements agricoles des années précédentes et des données cadastrales.

Afin de pouvoir fixer les correctifs pour la détermination de la superficie emblavée on effectua en 1922 un recensement partiel dans les 58 communes. La superficie cultivable des communes recensées est à peu près de 15% des terres cultivables de l'État, ce qui devrait être suffisant pour la détermination des rapports des différentes cultures. Ce recensement fut effectué administrativement.

On a essayé de choisir les communes typiques. Pour corriger les pourcentages reçus on s'est servi des données des recensements des années précédentes. Les différences entre la superficie emblavée de ces communes et celles des arrondissements en 1920 furent prises comme correctifs.

Voici pour la comparaison la superficie emblavée de 1920 et 1922 en 0/0'0'.

	Seigle d'automne	Froment d'automne	Seigle du printemps	Froment du printemps	Orge	Avoine	Mélange de blé	Blé sarrasin	Lentille, pois, fèves	Plantes fourragères	Foin de champs	Lin	Pommes de terre	Autres cultures	Terre en jachère	Total
1920	17,1	0,8	0,2	0,7	13,4	17,3	5,2	0,3	0,4	0,4	13,6	2,5	7,7	1,9	18,5	100
1922	16,0	0,9	0,2	1,2	13,7	16,4	6,6	0,3	0,5	0,3	15,6	2,4	7,7	0,4	17,8	100

Les plus grandes différences se constatent dans les rapports de superficie emblavée: seigle (1,1%₀), avoine (0,9%₀), mélange (1,4%₀) et foin (2,0%₀). La superficie emblavée de 1922 est calculée d'après ces rapports relatifs.

Les correspondants ont évalués l'état des cultures d'après une moyenne de 10 ans en 0/0'0'0' comme suit:

	Seigle d'aut.	Froment d'aut.	Orge.	Avoine.	Pommes de terre.	L i n :	
						Semence	Filasse.
Au 10. juin . . .	75	74	101	103	98	96	97
Au 10. juillet . . .	82	81	100	102	97	95	95
Au 10. août . . .	85	89	103	105	103	100	103

Il résulte de ces données que l'état des cultures s'est améliorée en général au mois de juillet comme suit: seigle d'automne 4⁰/₀, froment d'automne 8⁰/₀, orge 3⁰/₀, avoine 3⁰/₀, pommes de terre 6⁰/₀, semences de lin 5⁰/₀, filasses de lin 8⁰/₀.

En 1922. Récolte de seigle d'automne. 61,9 pd.¹⁾
 „ „ „ de froment d'automne. 70,1 „

1910—1919. Récolte moyenne 100,0⁰/₀
 En 1922. „ „ 84,7⁰/₀

Différence —15,3⁰/₀

En 1922. Récolte de seigle du printemps 54,2 pd.¹⁾
 „ „ „ de froment du printemps 61,8 „

Seigle: Froment:

1910—1919. Récolte moyenne 100,0⁰/₀ 100,0⁰/₀
 En 1922 „ „ 106,9⁰/₀ 106,2⁰/₀

Différence 6,9⁰/₀ 6,2⁰/₀

En 1922 a. Récolte d'orge 72,2 pd.¹⁾
 „ „ „ d'avoine 60,3 „

Orge: Avoine:

1910—1919 a. Récolte moyenne 100,0⁰/₀ 100,0⁰/₀
 En 1922 a. „ „ 114,2⁰/₀ 100,0⁰/₀

Différence 14,2⁰/₀ —

Semences mixtes.

1910—1919. Récolte moyenne 100,0⁰/₀
 En 1922. „ „ 116,9⁰/₀

Différence 16,9⁰/₀

	Pommes de terre.	Tubercules fourragers.
1910—1919. Récolte moyenne	100,0 ⁰ / ₀	100,0 ⁰ / ₀
En 1922. „ „	89,8 ⁰ / ₀	116,1 ⁰ / ₀
Différence	10,2 ⁰ / ₀	16,1 ⁰ / ₀

	Semences.	Filasses.
1910—1919. Récolte moyenne	100,0 ⁰ / ₀	100,0 ⁰ / ₀
En 1922. „ „	100,0 ⁰ / ₀	109,2 ⁰ / ₀
Différence	0,0 ⁰ / ₀	9,2 ⁰ / ₀

¹⁾ Par 1 dessiatine.

A A

5504

36986